

Uca Allah Qurani-Kərimdə belə buyurur:

**“(Ya Rəsulüm) Kaş, Sən kafirləri mələklərin onların üzünə və yanlarına vura-vura –
“Dadın atışın əzabını! – deyib canlarını alanda görəydin.”** (əl-Ənfal, 50)

Yaşadığımız dünya həyatının qanunauyğun axarı bizləri hər an öncədən qərarlaşdırılmış sonluğa aparmaqdır. Dünyəvi sonluğun davamından qəbir həyatı və onu da əvəzləyəcək olan qiyamət meydanı məxluqatın haqlarının alış-veriş məkanı kimi bütün heybəti ilə bizləri gözləməkdədir. Axirət aləminin mürəkkəbliyini bir an olsun unutmaq və dünyəvi cazibəyə məğlub olmamaq məqsədilə Hz. Ömər sərğilədiyi davranış qəbir və axirət aləmlərinin yaxınlığını varlığımızda hiss etdirəcək dərəcədədir: Xəlifəlik fəaliyyətinə başlayan Hz. Ömər öz vəsaiti hesabına bir adam tutmuşdu. Bu adamın işi günün müəyyən saatlarında Hz. Ömər yanına gələrək ona: - Ya Ömər! Allahdan qorx, ölüm var! – deməkdən ibarət idi. Bir gün Hz. Ömər aynaya baxarkən saç və saqqalının ağardığını gördü və həmin adamı çağıraraq ona bunları söylədi: - Aynada gördüyüm ağarmış olan saç və saqqalım mənə ölüm xəbərçisi olaraq yetər. Sən mənə ölümü müəyyən saatlarda xatırladırdın, bunlar isə hər zaman xatırladır.”

Əslində, gecənin gündüzlə əvəzlənməsi, fəsillərin dəyişməsi, nəsillərin bir-birini əvəz etməsi və bir çox örnəklərlə bol olan dünya həyatı bizə Allah tərəfindən endirilməsində heç bir şəkk-şübhe olmayan kitabımızda bəhs edilən hadisələrin növbə ilə insanlıq tərəfindən yaşanacağını bildirir. Ölümdən sonrakı həyatın puç olması xəyalları isə müvəqqəti dövrəni sürdüren insan övladlarının axirət aləmindən dünyanı dəyərləndirmələri nə qədər də təəccüblüdür. Artıq ilahi cəzanın şiddətindən qurtulmaq üçün indi də az qala dünyanı inkar etmələri insanları bu dünyada haqqa yönəlməyə vadar edəcək misilsiz bir örnəkdir:

“Qiyamət qopacağı gün (saat) günahkarlar (qəbirlərinə və dünyada) bir saatdan artıq qalmadıqlarına and içərli. Onlar (axirətdə belə yalan danışdıqları kimi, dünyada da batil uyyub haqdan) belə döndərilirdilər (yoldan çıxarıldılar).” (ər-Rum, 55)

Adəm övladının mənliyində gedən dünya və axirət qarşıdurmasının axirətin lehinə həll

edilməsi məsələsi Quran ayələrində tam təfəsilatı ilə verilməkdədir. Bütün insanlığa ünvanlanmış bu şərəfli məktubun sətirlərini qəlblərdə möhkəmlətmək üçün Məhəmməd əyhyissələmin xidmətlərindən faydalanmaq yalnız onları ən gözəl şəkildə yaşamaq və yaşatmaqla mümkündür. Uca Allah Rəsulunun dili ilə bunları belə açıqlayır:

“İlif, Lam, Ra! Bu, ayıq rı hikmət sahibi, (hər şeydən) agah olan (Allah) tərfindən təsbit olunmuş, sonra da müfəssəl izah edilmiş bir Kitabdır ki, Siz Allahdan başqasına ibadət etməyiniz. Mən sizi Allah tərfindən (Cəhənnəm) qorxudan və (Cənnət) müjdələyənəm.” (Hud, 1-2)

İlahi əzabın şəkli və şiddəti gəlməsində heç bir şübhə olmayan Qiyamət günündə bütün gücü ilə nümayiş ediləcəyi, səhabə nəslini bir an olsun belə təhdiddən uzaq qalmamağa çağırırdı. Rəbbimizin dünya həyatında yaratdığı bir çox örnəkləri Quran ayələrinin hökmləri ilə birləşdirən səhabə toplumu axirət səhnələrini sanki baş vermiş hadisə kimi yaşamaqda və o günün şiddətindən çəkinmək üçün bütün qeyrətlərini Allaha həqiqi qulluq amalı üzərində toplamaqla məşğul idilər. Hətta ilahi əzabın dünyadakı örnəyi olan atəşin belə cəhənnəmin şiddətindən sığınması səhabə qəlbini titrədən məqamlardan biri idi. Bu haqda Rəsulullah belə buyurur:

“Dünyadakı bu atəşinizin istiliyi cəhənnəm atəşinin istiliyinin yetmişdə biri qədərdir. Əgər o atəş su ilə iki dəfə yuyulmasaydı ondan faydalana bilməzdiniz. Dünya atəşi cəhənnəmə qayıtmamaq üçün Allaha dua edir.” (Əbu Davud)

Kab (r.a) bunları söyləmişdi: Bir gün Hz. Ömər yanında idim. Mənə yönələrək dedi ki: Ey Kab! Bizi cəhənnəm əzabından qorxut. Dedim ki: “Ey Əmirəl möminin! Qiyamət günü Cəhənnəm elə bir nəre çəkər ki, diz üstə səcdəyə getməyən nə bir müqərrəb mələk, nə də peyğəmbər qalar. Hətta İbrahim Xəlil əleyhyissələm “nəfsi, nəfsi - mən, mən” - deyəcəkdir.” Hz. Ömər başını düşüncəli şəkildə önünə əydi. Dedim ki: Ey Əmirəl möminin! Siz bunu Allahın kitabında görmüsünüzmü? Hz. Ömər – Necə? – deyə soruşdu. Dedim ki: Allah-Təala belə buyurur: **“O gün (qiyamət günü) hər kəs öz canının hayında olar, hər kəs məlinin vəzi (cəzası) verilir və onlara heç bir haqsızlıq edilməz!”** (ən-Nəhl, 111)

Əzabı həmişəlik və şiddətli olan cəhənnəm mövzusuna səhabə toplumunun bu qədər önəm verməsi və dönə-dönə, qətiyyətlə “özünü cəhənnəm əzabından qoruyun” şəkildə səslənən peyğəmbər xəbərdarlığına sarılmaları örnək olaraq hamımıza yetəcək ölçüdədir. Lakin ilahi xəbərdarlığa və gözlərimiz önündə canlanan səhabə qətiyyətinə önəmsiz yanaşma tərzi Adəm övladlarını son nəticədə Quran sətirlərində verilən şiddət səhnələri ilə canlı formada

qarşılaşmaq məcburiyyətində qoyacaq.

Qiyamət r svayçılıđını  nl y c k səmimi bir qulluq m suliy tin  sarılmađı v  “Allahım! Q z bind n rızana, c zandan  fvinə sığınırım. Səndən Sənə sığınırım. Sənin şanına ediləcək tərifləri bir-bir saysam bitir  bilmərəm. Sən  z n  necə tərif etdins , el s n!”, [1] -deyərək Rəbbimizə səslənən Rəsulullahın dua ruhaniyy tin  y n lm yi Uca R bbimizd n acizane yalvarışlarımızla niyaz edərək əzabından rəhmətinə sığırırıq.

[1] (Müslim, Sal t 221)